

Микола Рябчук

**Улюблений пістолет пані Сімпсон:
хроніка помаранчевої поразки**

Київ 2009

Микола Рябчук

Улюблений пістолет пані Сімпсон: хроніка помаранчевої поразки. – К.: «К.І.С.», 2009. – 240 с.

ISBN 978-966-2141-22-1

Книжку складають публіцистичні нариси, написані для українських та зарубіжних часописів у 2005-2009 роках, протягом більш-менш цілісного, з погляду політичного розвитку, періоду. Події, котрі спонукали до написання того чи того тексту, були різними за вагою й важливістю, проте всі вони мали певне символічне значення. І в цьому сенсі книжка є не лише хронікою поразки Помаранчевої революції, але також аналізом об'єктивних і суб'єктивних чинників, котрі до тієї поразки спричинилися.

Микола Рябчук

Улюблений пістолет пані Сімпсон:
хроніка помаранчевої поразки

ISBN 978-966-2141-15-3

© Микола Рябчук, 2009

© Дизайн, макет «К.І.С.», 2009

Зміст

Від автора	5
ХРОНІКА	
Українська правда та постсовєтська кривда	8
Улюблений пістолет пані Сімпсон	23
Між Великою Хоружівкою та Єнакієвською Нахаловкою	31
Політичне «росукренерго», або Загроза нового псевдоцентризму	36
Були деньки	42
«Празничок демократії»	46
Вірування меншини	50
Залежність від шляху	56
Верховна Рада: перезавантаження	60
Україна: зіткнення цивілізацій	66
Малоросійська кумедія	70
Чого нас навчає польська люстрація?	74
Львів на маргінесі	78
Нащадки конкістадорів	84
Парламентське «піаніно»	88
Нострадамус для вбогих	91
Закарпатський почин	94
Самопровінціалізація	97

Кінець української «багатовекторності»?	104
Кремлівська хуцпа	110
Між поганим та ще гіршим	115
Криза у голові	119
Нафтогазова каламуть	122
ТОПКА	
Збій програми	127
Закон сполучених посудин та інші закони	143
Культура пам'яті та забуття	162
Нотатки на полях дискурсивних битв	183
Інституційний дизайн для «сірої зони»	206
Зміна пропорцій	226
Бібліографія першопублікацій	234
Іменний покажчик	236

Від автора

Ця книжка, як і попередня («Зона відчуження», 2004), склалася з актуальних публіцистичних нарисів, написаних для українських та зарубіжних часописів протягом більш-менш цілісного, з точки зору політичного розвитку, періоду. Події, котрі спонукали до написання того чи того тексту, були різними за вагою й важливістю, проти всі вони мали певне символічне значення. І в цьому сенсі книжка є не лише хронікою поразки Помаранчевої революції, але також аналізом об'єктивних і суб'єктивних чинників, котрі до тієї поразки спричинилися.

Найголовніший із них – безмірно високий рівень советизації українського суспільства та національних (чи, радше, територіальних) еліт, причому стосується це не лише традиційно советофільського комуністично-«регіонального» електорату, а й, великою мірою, електорату «помаранчевого» та його різношерстих політичних репрезентатів. Брак політичної волі щодо здійснення невідкладних реформ, кричуща некомпетентність і непотизм, самогубчі і руйнівні для країни міжусобиці політичних коаліціантів – усе це лише побічні наслідки загальної совковості українських лідерів, а разом і суспільства, котре поки що не змогло породити чи, принаймні, привести до влади цілком інших провідників.

За всієї важливості, ба фатальності згаданих чинників, головною причиною помаранчевої поразки є насамперед повсюдне нерозуміння, неприйняття й невизнання засад правової держави, невміння і небажання встановити чіткі правила гри і суворо їх дотри-

муватися. Можна вбачати у цьому специфічну політичну культуру, сформовану не лише советчиною, а й російсько-імперською візантійщиною чи, навіть, золотоординством: переможець отримує все, мета виправдовує засоби, сила визначає право. Політична культура – це, безумовно, об'єктивний чинник: не можна її змінити за рік чи десятиліття та збудувати ліберальну демократію західного зразка там, де ніякого лібералізму ніколи не існувало. Проте це не заперечує й ваги суб'єктивних чинників: суспільні еліти на те й еліти, аби вдаватися до інтелектуальної саморефлексії, бути компетентнішими й далекогляднішими від пересічного населення, мати певну візію розвитку своєї країни та, відповідно, візію необхідних інституційних змін, покликаних забезпечити саме такий розвиток, у тому числі й поступову трансформацію євразійсько-совкової політичної культури.

В Україні по революції не відбулося належних інституційних змін і це вирішальною мірою зумовило поразку помаранчевого проекту. Пропонована книжка відстежує цей процес хронологічно – від перших тривожних сигналів, зафіксованих у вступних статтях із січня та травня 2005 року, до останніх подій, схожих більше на політичний та економічний маразм. Симптоматично, що стаття, яка дала назву цій книжці, хоч і з'явилася друком у червні 2005, правдивого розголосу набула допіру у вересні, після відставки уряду Юлії Тимошенко: текст відразу ж переклали кількома європейськими мовами і зробили об'єктом доволі інтенсивного цитування. Це, однак, саме той випадок, коли власні пророчі здібності мене не тішать: я щиро хотів би у тій свої червневій статті помилитися. На превеликий жаль, «шантажистська держава», витво-

рена Леонідом Кучмою і докладно описана у моїй попередній книжці, виявилася політично живучішою за свого творця. «Улюблений пістолет пані Сімпсон» не полетів, як би нам хотілося, до історичного смітника і не був замінений на ефективніші й відповідніші для європейської демократії інструменти.

Втім, пропонована книжка – це не лише історія помилок і поразки, це ще й аналіз політичних процесів та механізмів, якими можна і треба навчитися керувати. Саме тому я й доповнив першу, «хронографічну» частину другою, «концептуальною». Всі без винятку тексти цієї частини писалися по-англійськи для іноземного читача і лише згодом з'явилися в українському автоперекладі. Сподіваюся, вони будуть доречним доповненням до цієї книжки – як спроба відповіді не лише на традиційне для нашого регіону питання «хто винен?», а й на не менш важливе – «що робити?»

Кінець безкоштовного
уривку. Щоби читати
далі, придбайте, будь
ласка, повну версію
книги.